

JAK NA TO

Udržitelné urbární a rozvojové dovednosti

**Příspěvek připravený pro konferenci
proREGIO Brno listopad 2007**

Autor: Jiřina Bergatt Jackson

**Klíčová slova: Udržitelný místní rozvoj,
udržitelný územní rozvoj, udržitelný urbární
rozvoj, udržitelné urbární dovednosti**

Abstrakt

Je pravděpodobné předpokládat, že k tomu abychom docílili grál místního udržitelného rozvoje (MUR) je nutné, aby naše společnost přijala praktiky vedoucí k udržitelnému rozvoji územnímu (URU), udržitelnému urbárnímu rozvoji (UUR) a také udržitelnému rozvoji venkova (URV). Dosažení těchto agend je však velmi podstatně umístěno v rukou místních společenství a jejich samospráv, jejichž pro-aktivita, vedoucí role a úroveň rozhodování pak místní udržitelnost silně ovlivňuje. Aby mohla místní společenství dosáhnout MUR včetně UUR, URU a URV jejich představitelé a potřebují patřičné a povětšinou nové a specifické dovednosti jak v občanské tak zastupitelské a úřednické úrovni (UUD). Rozvojové agendy (a také MUR) spadají však téměř exklusivně pod vlastní působnost obcí. V České republice však nejsou žádné požadavky na úroveň vzdělání pro úředníky a zastupitele působící v oblasti vlastní působnosti obce. Neexistují také žádné požadavky na budování jejich kariérního vzdělávání. Chybějící UUD jsou jednou z hlavních bariér toho, aby samosprávy vyvíjely udržitelné rozvojové strategie vedoucí k MUR, UUR, URU a nebo k URV.

Jelikož potřebné UUD jsou vesměs nové a specializované potřebují zejména malé a střední

samosprávy s jejich získáním pomoc. Pomoc může přijít v několika formách:

- poskytnutím dostupných informací o této problematice (například specializované webové stránky)
- sdílením zkušeností s ostatními (například publikací nejlepší praxe a inovativní řešení-články, web, atd.)
- přímým školením a přípravou vybraných skupin (například místních samovlád a jejich úředníků, NNO, konzultantů atd.)
- podporou konzultantů a školitelů, aby byly jejich služby nabízené místním samosprávám atraktivnější (národní a nebo regionální programy)
- přímou pomocí z regionální úrovně zejména „malým“ samosprávám.
- pilotními projekty demonstrujícími nové přístupy

V současné době v České republice je urbární agenda naprostou popelkou včetně UUD. Neexistuje pro ni žádná instituce a není žádný dedikovaný zdroj zacílený na MUR, UUR, URU a URV. Existuje jen minimální nabídka vzdělávacích produktů (např. Agenda 21). Neexistují vhodné (=žádané a využívané) vzdělávací produkty či koučování, jež by napomohly zejména těm ve vedoucích rolích. Existuje velmi málo produktů jež by podpořilo relevantní dovednosti (včetně chybějící multidisciplinární literatury orientované a přístupné těmto skupinám). Přestože je podpora UUD je pomalá existují zářné příklady kdy i malé samosprávy jsou schopné velikých úspěchů. Jsou to však spíše výjimky a naší snahou je aby to bylo pravidlo!

1. Renesance urbární agendy

Přestože urbární agendy a MUR nespádají pod působnost EU (rozvojové agendy přísluší do národní a zejména místní působnosti), během posledních 3 let je v EU patrná renesance zájmu o přístupy k urbárnímu rozvoji a udržitelné urbární agendě (včetně realizace toho, že je nutné podpořit rozvoj relevantních nových udržitelných urbárních dovedností (UUD). Udržitelný územní rozvoj si získal speciální postavení v řadě EU politik také proto, že přes 70% obyvatel EU dnes žije ve městech. Vysoce urbanizované prostředí produkuje cenné synergie, inovace, networky a úspory jež napomáhají EU snaze po globální konkurenceschopnosti. Ale ne všechen rozvoj se děje ve vysoce urbanizovaném území. V České republice je velké množství obcí a většina českých regionů je dle EU metodiky považována za převážně venkovské regiony. I tato společenství však potřebují dosáhnout MUR, UUR, URU a nebo k URV. Německé předsednictví podtrhlo důležitost vytváření udržitelných společenství a Lipská charta z května 2007 navazuje na předešlé EU iniciativy jako byl například Bristol Accord v roce 2005 a na

Urban Acquits z Rotterdam rok 2004. Byl to Bristol Accord který poprvé identifikoval celoevropskou potřebu zlepšení UUD dovedností místních samospráv.

U nás a také ostatních nových členských zemích byl však rozvoj koherentních urbánních politik suspendován po více než 10 let jako přímý dopad přístupového procesu do EU (žádná z přístupových kapitol se nezabývala urbánním rozvojem či jeho mírou udržitelnosti). EU však nese vinu jen částečně. Mělo to by to být přirozeně v zájmu národních vlád aby urbánní politiku vhodně podporovaly. Avšak pozornost nových členských zemí byla v té době upřena jinam.

Nešťastné také bylo, že EU předvstupní a vstupní financování se obvykle soustředilo do oblastí jež byly součástí 30 přístupových kapitol (a urbánní agenda tam nebyla). Nakonec i priority cíle 1 pro SF 2003-2006 dávaly na urbánní agendu velmi malý důraz (na rozdíl od cíle 2, kde byla poměrně dobře reprezentovaná). Avšak 13 ze 14 našich krajů dosáhlo pouze na cíl 1. A proto obce v nových členských státech měly znesnadněn přístup k rozvinutí běžných rozvojových urbánních dovedností (včetně těch UUD) a měly také omezen přístup ke vhodným zahraničním zkušenostem, jež by mohly získat z participace na urbánně zaměřených projektech EU. Musíme však podotknout, že toto nebyly jediné bariéry obcí z nových členských zemí. Ty měly a dodnes mají daleko větší handicap v tom, že k tomu, aby mohly čerpat z přímých zahraničních zkušeností jim chybí dostatečné jazykové dovednosti. Toto brání v například místním samosprávám ve využívání volně přístupných webových zahraničních zdrojů. V každém případě je překvapující, na národní úrovni relevantní sektorové instituce či zájmové organizace samotných obcí dodnes nejsou schopny našim místním samosprávám pomoci v tom, že jim přeloží a na webu zpřístupní základní informace podporující rozvoj jejich UUD. A z nepochopitelných důvodů Česká republika stále není členem EUKN nebo INTA. U nás na rozdíl například od Polska a nebo Maďarska navíc neexistuje žádná instituce, jež by se urbánní problematikou, jejím konceptem, výzkumem a rozvojem zabývala. Takové nedostatky institucionální vybavenosti (veřejné a nebo soukromé) jen dále brání v potřebném transferu mezinárodních zkušeností a konceptů.

2. Naše současná situace

Z důvodů vysvětlených v předešlém odstavci urban agenda, MUR, UUR, URU a URV nejsou ještě v centru našich národních politik, zejména proto, že místní udržitelný územní rozvoj je považován za místní věc (musíme podotknout, že nový stavební zákon je počin správným směrem, ale jeho dopad ještě není možné posoudit a i tak jeho působnost pokrývá pouze malou část celého problému). Tato situace přetrvává přesto, že od roku 2004 existuje Strategie Udržitelného rozvoje, od roku 2006 a Politika územního rozvoje a Strategie Regionálního rozvoje (obě reflektují horizontální téma udržitelného rozvoje). Přesto všechno zde stále není cítit

skutečná politická vůle¹. A když jakákoliv agenda nemá dostatečnou politickou podporu, znamená to také, že její financování (byť v omezené míře), které je potřebné k tomu, aby byla realizovatelná je také nedostupné. Toto pak staví další překážky na dobrou vůli různých dotčených stran, jak na národní, tak na místní úrovni, které by se na jejím řešení a propagaci měly podílet. Dlouhodobá absence urbánní agendy v národní politice má také jiné dopady. Jedním z nich je například vážný nedostatek moderních rozvojových dovedností a dovedností UUD. Dalším nepříjemným dopadem je, že taková absence zamezila rozvoji moderních urbánních nástrojů a přístupů jak k urbánnímu rozvoji tak k udržitelnému urbánnímu rozvoji. Také to zamezilo rozvoji vhodných multi-profesních vzdělávacích formátů a rozvoji konzultačních multi-profesních oborových dovedností. A tak se stalo, že místní samosprávy (malé i velké) jsou jediné kdo „chová“ toto rozvojové miminko! A musí to činit s malým věnem grantů či dotací, s nedostatečnými nástroji, a s minimální pomocí co se týče literatury, vzdělávacích produktů, bez možností vhodných konzultací, webových informačních zdrojů atd.. A činí to vše s limitovanými a v některých případech i s žádnými předešlými rozvojovými zkušenostmi. Je nutné ale podotknout, že české místní samosprávy jsou v rámci EU jedny z nejméně nezávislých samospráv na své centrální vládě. Svou nezávislost si urputně chrání (viz postoje SMOCR www.smocr.cz, včetně komentu na snahu Ministerstva vnitra vznést požadavky na vzdělávání samosprávné složky). Nasnadě jsou ale obavy, aby ve své snaze o zachování své nezávislosti si české samosprávy si z důvodů naprosto nedostatečných UUD nepoškodily svoji vlastní udržitelnou budoucnost.

3. Pomoc získání UUD dovedností

Z předešle popsaného je zřejmé, že rozvoj UUD dovedností a urychlený transfer chybějících zkušeností potřebuje urgentní pomoc a podporu. Taková pomoc by měla směřovat do dvou úrovní.

- Národní úroveň potřebuje pomoc, aby rychle získala chybějící dovednosti jež jí umožní koncipování nových nástrojů, institucionální a metodické podpory a vhodného posunu v právním rámci. V národní úrovni je jazyková bariéra méně markantní a je proto možné spoléhat na přístup do mezinárodních informačních zdrojů a na přenos mezinárodních zkušeností a sdílení příkladů nejlepší praxe.
- Na místní úrovni jakákoliv pomoc musí být nabízena v českém jazyce. To znamená tvorbu českých oborových zdrojů (web, příručky, knihy, kurzy atd.). Tuto pomoc je však nutné připravit tak, aby:

¹ V České republice je udržitelný místní rozvoj podporován zejména MŽP v podobě Agendy 21 a dále je podporován aktivitami NSZM (Národní svaz zdravých měst) zejména po linii sledované WHO a jeho iniciativy Zdravá města. Co zatím není těmito či jinými aktivitami podchyceno jsou aspekty podpory udržitelného územního a urbánního rozvoje a podpory chybějících UUD dovedností.

- aby podporovala partnerské formáty spolupráce mezi místní regionální a národní úrovní, mezi veřejným a soukromým sektorem a mezi jednotlivými dotčenými stranami.
- byla „stravitelná“ pro ty, pro které je určena (zde je míněn nejen obsah, ale zejména forma jakou je tato pomoc nabízena)
- aby byla docílení UUD vhodně motivováno.

Program, který u nás dělal právě toto byla místní adaptace EU programu LEADER. LEADER iniciativa poběží již potřetí. (ISPA financování byl její první dobrodinec). Pro 2007-2013 iniciativa typu LEADER bude podpořena z Operačního programu venkov, prioritní osa IV., financovaného z EAFRD fondu.

4. Rozbití bariér

Nad rámec podané byt' stručné příručky pro zastupitele vydané v zimě 2006 SMOCR nás v současné době neexistují dostatečné české oborové zdroje ve formátech přístupných pro samosprávu (to je nad rámec

5. Příliš mnoho kampaní a nedostatek integrace

Během posledních 5 let byly na místní samosprávy zaměřeny různé kampaně směřující k vylepšení dovedností v mnohých oborech. Tyto kampaně byly často výsledky mezinárodních iniciativ, jak EU, tak jiných donátorů a byly propagovány různými zejména neziskovými organizacemi. Některé kampaně se soustředily na zdraví, strategické plánování, životní prostředí, participaci veřejnosti, udržitelnou dopravu apod. Žádná z těchto kampaní však nebyla orientovaná na dodání chybějících rozvojových dovedností a UUD, nebo na syntetizování všech těch marginálních iniciativ pod hlavičku holistického a integrovaného přístupu k MUR a k tomu potřebným dovednostem..

Specifické podmínky, které u nás existují zvyšují nepravděpodobnost toho, že by bylo možné „přenést a přesadit“ zahraniční přístup jež by posílil UUD. Jelikož MUR, UUR, URU a URV jsou v přímé zodpovědnosti EU zemí, každá z těchto zemí má svůj specifický přístup, specifický právní rámec, jiný stupeň nezávislosti místních samospráv a specifickou institucionální a administrativní kulturu, která znemožňuje takovou přímou transformaci. Velmi rozdílná se také úroveň a vyspělost jak národních systémů, tak místních samospráv, ale také místních dotčených stran (finanční instituce, expertní instituce, konzultanti, developeri atd.). Rozdílné je také prostředí místního trhu a místní ekonomický rozvoj a sociální a demografické prostředí. Tyto faktory pak silně ovlivňují přístupy, řešení a implementaci UUD.

vzdělávání úředníků státní správy vykonávající vykonávajících v obcích státní administrativu v rámci přenesené působnosti). Místní vzdělávací systémy doposud nenabídlly vhodné produkty, které by vylepšily odbornost samospráv ve věcech MUR, URU, UUR nebo URV. Je to hlavně proto, že moderní UUD jsou vysoce multidisciplinární a mezi-profesní. Takto zaměřené výukové produkty jsou u nás neobvyklé. Není jasné kdo by měl mít za posilování UUD samospráv zodpovědnost a momentálně není jasné jestli a co přísluší MV, MMR, Ministerstvu zemědělství a Ministerstvu školství. Navíc všechny potřebné dovednosti obvykle „nesedí“ v jedné vzdělávací instituci. Tak například UUD v Praze „sedí“ někde mezi odbornými kompetencemi CVUT, VŠE a CUNI. Doposud však tyto významné instituce neposkytují společné vzdělávací produkty. Obdobně je to v konzultačním světě, kde horizontálně koncipované odbornosti neuvěřitelně chybějí a regulující profesionální instituce se zatím takovýmito hybridy nezabývají. Navíc, celou dekádu místní samosprávy urbánní rozvojové konzultace poptávaly velmi výjimečně a když je poptávaly, často nebyly schopné regulovat jejich zadání a nebo vyhodnotit kvalitu dodaného produktu. Místní samosprávy často věřily a naše legislativa je v tom utvrzovala, že územní plánování je vše, co je nutné učinit aby se dosáhlo rozvoje!

Avšak principy toho co je potřebné k posílení UUD se začínají vyjasňovat, včetně cest jak se tam dá dostat. Tyto principy, znalosti nezbytné pro rozvojové vyhodnocovací a podpůrné nástroje, metodologická podpora a dedikované informační zdroje jsou co je nezbytné zpřístupnit pro potřeby místních samospráv. Nutné je také vytvoření dostatečně atraktivních pobídek, jež umožní, že namísto pocitu ohrožení své nezávislosti, budou samosprávy pociťovat pomoc a sílu partnerství mezi místní a národní, případně regionální úrovní. Společně se samosprávami je nutné zpřístupnit UUD dovednosti také ostatním dotčeným stranám. Jen tak je možné budované partnerství účinně rozšířit o složky soukromého sektoru.

6. Kde je vůle tam se najde řešení!

Není vše tak černé jak se může zdát! Kde existuje vůle, odhodlání a kvalitní vedení, tam se věci podaří. Abychom demonstrovali co osobní iniciativa, kvalitní vedení a odhodlání zvládne i v maličké obci předkládáme náš příklad.

Otázkou však zůstává: jak běžný zastupitel jež je demokratickým procesem selekce postaven do vedení místní rozvojové agendy je schopen z jednoho dne na druhý se stát (například z učitele nebo lékaře) rozvojovým odborníkem? Jak může být efektivní? Čemu vlastně rozumí? Jakou pomoc a od koho potřebuje? Kolik pomoci a jak je možné dodat? Jak by tato pomoc měla být dodávána? Je dostatečné, že zastupitel sám obdrží tuto odbornou pomoc a koučování, nebo a by ji měla také obdržet celá rozvojová složka obce (to je také relevantní úředníci a pravděpodobně ve zjednodušené formě i ostatní zastupitelé). Jak a čím je nutné tuto

pomoc „pobídkovat“ aby byla chtěná a přijímána

s povděkem a ne pocíťována jako další administrativní chomout.

Výjimečný úspěch Třanovic - Z býčí farmy k venkovské průmyslové zóně

Zdroj: pan. Baron, Třanovice Angel, 2005

Když se zamyslíme nad Třanovicemi, kde jsou umístěny, jak jsou malé a jak velký měly problém dalo by se předpokládat, že od počátku neměly žádnou šanci na úspěch. A přes všechny tyto bariery (nedostatek rozvojových dovedností, slabý trh, předlužený, rozpadlý a kontaminovaný areál) se během pěti let obci a její rozvojovému týmu (nezisková organizace Třanovice services o.p.s) podařilo změnit upadající státní zemědělský podnik (farmu pro odchov 1000 býků) na výkladní skříň venkovské průmyslové zóny. Úspěch se dostaví, přestože třanovický projekt zpočátku neobdržel žádné veřejné financování. Právě toto činí třanovický úspěch tak markantní. A změříme-li třanovický úspěch efektivitou využití veřejné podpory na vytvoření jednoho nového pracovního místa, zjistíme, že byl 7x efektivnější než například úspěch profesionální národní rozvojové instituce CzechInvest. Toto jsou hlavní detaily třanovického úspěchu:

- velikost třanovické venkovské průmyslové zón v roce 2005 : 24 hektarů s možností expandovat,
- 9 středních medium a malých podnikatelů si zde vybudovalo vlastní prostory,
- dalších 14 podnikatelů jsou nájemníci ve velmi požadovaném místním „business inkubátoru“ a to je proč se buduje inkubátor číslo 2,
- bylo vytvořeno 359 nových pracovních míst,
- veřejná podpora na jedno pracovní místo byla 0,68 mil Kč v porovnání s CzechInvest, který realizoval jedno pracovní místo za 4,5 mil. Kč

Když to bylo možné v Třanovicích, proč to není možné jinde? V čem spočívá tajemství úspěchu Třanovic?

- Jejich problém rozpadlé a zapáchající farmy „skutečně“ ohrožoval budoucnost celé obce.
- Místní samospráva „skutečně“ chtěla najít řešení a neváhala přijmout nestandardní řešení.
- Třanovice našly zkušeného rozvojového odborníka a „business anděla“ v panu Baronovi, který měl rozsáhlé rozvojové zahraniční zkušenosti, mluvil česky a měl původ v regionu a tudíž zájem mu pomoci. Pan Baron byl zvyklý řešit komplexní problémy a neměl ve zvyku přijímat „nejde to“ jako dostatečnou odpověď.
- Třanovice naprosto a kompletně svému konzultantovi věřily a podpořily ho mladým rozvojovým týmem.
- Samospráva byla schopna přijmout neobvyklá a nestandardní řešení a podpořit je vlastním prostředky.
- Samospráva projekt a jeho rozvojový tým dlouhodobě, trvale, silně a viditelně podporovala.
- Samospráva vytvořila vhodnou institucionální strukturu (Třanovice služby o.p.s pro přípravu rozvojových aktivit a Tispol s.r.o pro jejich implementaci).

- *Pomoc a podpora podnikatelům a soukromým investorům byla od samého prvopočátku velmi důležitou složkou projektu.*
- *Třanovice neměly problém s komplikovaným vlastnictvím nemovitostí. Prodávající byl stát a hlavním snažením samosprávy bylo zabránit, aby šel státní podnik do konkurzu, jelikož to by dlouhodobě znemožnilo integrované a veřejně prospěšné řešení.*
- *Veřejné instituce držící pohledávky za bývalým státním podnikem (nemocenská, sociálka a daňový úřad) byly schopné změnit své myšlení a přijmout předešle nevyzkoušená řešení.*
- *Během 5 let Třanovice služby o.p.s se staly ve svém regionu přední rozvojovou agenturou, která nabízí rozvojové služby nejen Třanovicím ale také okolním obcím.*

Závěr – jak pomoci a urychlit výsledek

Jasná vize, silné vedení, nový „governance“ styl, integrované rozvojové přístupy, široká interdisciplinární spolupráce, fungující partnerství a dostatečné UUD a rozvojové zkušenosti to jsou paradismy cesty k MUR, URU a URV.

Cesta k úspěšnému udržitelnému a integrovanému urbánnímu/venkovskému rozvoji je však složitá záležitost na níž se nezbytně podílí mnoho hráčů z různých disciplin a organizací. Potřebuje to zkušenost, dostatečné know-how, tvořivost, strategický nadhled, technické dovednosti, manažerské dovednosti a vůdčí schopnosti, které všechny umožní obci co nejlépe využít svůj přirozený potenciál k tomu, aby si zajistila MUR, URU UUR, či URD, který by sloužil k co největší prospěšnosti obyvatel. Nezbytná je také soustavná podpora veřejnosti a důvěra všech ostatních dotčených stran, které se na rozvojových procesech v obci podílejí. Úspěch je tudíž kombinací všech těchto atributů a kombinace pouze několika z nich nemůže takový úspěch dodat. Toto považujeme za nutné učinit v České republice, abychom se dostali tam kam potřebujeme: .

- na národní a také na regionální úrovni demonstrovat skutečnou podporu principů MUR včetně UUR, URU a URV
- na místní politické úrovni podpořit MUR, včetně UUR, URU a URV,
- koordinovaný přístup z národní úrovně (a za účasti širokého spektra dotčených stran), které by identifikovalo potřeby v případě UUD
 - jaké dovednosti nám chybí,
 - jak je možné dodat
 - jaké jsou priority v jejich dodávání,
 - kdo by měl být zodpovědný za koordinaci jejich dodávání,
 - jak by mělo být motivováno a organizováno jejich dodání,
- politická podpora z národní úrovně a přímá odpovědnost člena vlády za implementaci dodání chybějících UUD dovedností,

- ustanovit koordinátora pro dodání UUD a zajištění jeho financování,
- kde je možné využít SF pro ko-financování dodávky chybějících dovedností,
- podpořit již v nejranějších fázích příprav dodání chybějících UUD příspěvkem širokého spektra dotčených stran do tohoto procesu
- „osladit“ vhodně postavenými programy pobídky a odměny pro ty, kdo zlepší své UUD dovednosti a pro obce, které budou demonstrovat výrazné úspěchy v implementaci UUR, URU a nebo URV,

A na konec tlak veřejnosti a zájmy (nebo „oslazených“) příkladů může uspět MUR tam, kde je naše právo zatím impotentní a nebo neprůchodné k potřebným změnám.

Reference

- Publikace semináře Venkov I, UUR Brno 2005
Urbanismus a územní rozvoj, číslo 2/2006 UUR Brno
http://www.communities.gov.uk/pub/523/PolicyPapersUKPresidencyEUMinisterialInformalSustainableCommunities_id1162523.pdf,
<http://www.ascskills.org.uk>
Jackson, J., Garb, Y. (2001). "Facilitating brownfield redevelopment in Central Europe: overview and proposals",

Institute for Transportation and Development Policy (ITDP),
www.itdp.org

OECD Economic department paper 499/June 2006:
"Improving public efficiency in CR regions and municipalities"
for a description of the Czech local authorities and their powers

Bergatt Jackson, J., Hermann, G (2007), "Towards Integrated
Regeneration Policies and Brownfields Advocacy in the Czech
Republic", table 1,3, on www.brownfields.cz,

Parsons Brinckerhoff (2004), Czech Brownfield Regeneration
Strategy, CSF, PHARE project, August 2004

Lipská charta

Bristolská deklarace (český překlad UUR Brno)

IURS

Nezisková organizace IURS – Institut pro udržitelný rozvoj sídel – je občanským sdružením založeným v roce 2001. Jejím cílem je podporovat udržitelný rozvoj měst i širších urbanizovaných celků a pomáhat zejména s řešením nedostatečně využitých a poškozených území. Snahou IURS je především:

- *nalézat a podporovat cesty vedoucí k integrovaným přístupům a řešením,*
- *poukazovat na bariéry rozvoje takovýchto území,*
- *iniciovat procesy vedoucí k vytvoření vhodných a účinných nástrojů a dovedností*
- *podporovat vytváření hlubšího mezioborového porozumění,*
- *poskytnout naše know-how těm, kdo je potřebují,*
- *snížit tlak na výstavbu na zelené louce opětovným využitím již dříve zastavěných (urbanizovaných) území.*

Členové IURS jsou předními odborníky v profesích spojených s regenerací a revitalizací dříve urbanizovaných území, integrované regenerace měst a vybraných aspektů regionálního rozvoje. Z této pozice IURS usiluje o podporu znovuvyužití těchto území a jejich další udržitelný rozvoj. Podporu IURS nabízí jak na národní, regionální a místní úrovni tak také na úrovni jednotlivých sektorových politik. Záměrem IURS je dosáhnout co nejširší a nejvíce koordinovaný přístup k řešení dané problematiky. IURS je zapojen do řady nadnárodních oborových sítí a účastní se několika nadnárodních a národních výzkumných projektů.

www.brownfields.cz

kontakt: info@iurs.cz